

Ouderblik

Vrijwilligers in de ouderwerking
verzekeren

Inleiding

Ouderparticipatie op school kan verschillende vormen aannemen aangepast aan de noden van de school en de ouders: een maandelijks oudercafé, koffieochtenden, leesmama's, schilpapa's, ... Daarnaast zijn er ook heel wat ouderwerkingen waarin ouders zich jaar na jaar opnieuw inzetten om de school (financieel) te ondersteunen. Kortom, ouders zetten zich op heel wat manieren vrijwillig in om samen school te maken.

Naast heel wat voldoening brengt vrijwilligerswerk ook enkele risico's met zich mee. Het is belangrijk om als ouderwerking even stil te staan bij de keuzes die worden gemaakt en wat hiervan de mogelijke gevolgen zijn. Denk op voorhand goed na over aansprakelijkheid en verzekeringen om het werkjaar zorgeloos te kunnen starten.

In deze ouderblik proberen we je zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden omtrent het verzekeren van vrijwilligers in de ouderwerking. Wij zijn hiervoor afhankelijk van informatie van derden die onderhevig is aan wijzigingen en waar de concrete praktijk steeds de uitkomst zal bepalen. Indien er beroep moet gedaan worden op een verzekeringspolis, is het steeds de verzekeringsmaatschappij die zal beslissen hoe de concrete situatie wordt afgehandeld. De vertaalslag van GO! ouders heeft geen juridische basis, er kunnen dus geen rechten uit afgeleid worden.

Heb je na het lezen van deze ouderblik nog vragen? Dan kan je steeds terecht bij iris.van.schoorisse@g-o.be

Keuzes maken

De ene ouderwerking organiseert feesten om geld in het laatje te brengen voor de school, de andere ouderwerking denkt inhoudelijk mee over schoolrelevante thema's enz. Naast de inhoudelijke verschillen, bestaan er ook nogal wat verschillende termen – die vaak door mekaar gebruikt worden. Globaal genomen zijn er twee soorten ouderwerkingen die het vaakst voorkomen.

De ouderraad

Het participatiedecreet van 2004 stelt dat een ouderraad een officieel participatieorgaan is van de school met een focus op inspraak en inhoudelijk meedenken. Dit kan zijn onder de vorm van advies aan de schoolraad of onder de vorm van een klankbord naar de school. Daarnaast kan een ouderraad ook de activiteiten van de school ondersteunen. Ouderraden, opgericht volgens de regels van het participatiedecreet (activiteiten gericht op meedenken), hoeven zich in principe geen zorgen te maken over aansprakelijkheid. Zij zijn onderdeel van de school en vallen onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

Een oudervereniging, vriendenkring, oudercomité

De meest bekende vorm van een ouderwerking is ongetwijfeld het oudercomité, de oudervereniging, de vriendenkring, enz. waarin ouders, sympathisanten, oud-leerkrachten, enz. zich inzetten om de school te ondersteunen. Zij zijn meestal gericht op het organiseren van activiteiten om geld in het laatje te brengen. Dit soort ouderwerking is een vrij initiatief dat uitgaat van de school en/of ouders. Er bestaat geen enkele wetgeving die bepaalt dat er een oudervereniging moet zijn op school. Het is zo dat iedereen vrij is zich te verenigen en dat geldt dus ook voor ouders op school.

Wordt er gekozen voor een oudercomité/oudervereniging/vriendenkring, dan moet er ook een keuze worden gemaakt tussen een feitelijke vereniging of een vzw.

Feitelijke vereniging

Een feitelijke vereniging is een van de meest eenvoudige verenigingsvormen en is dus gemakkelijk op te richten omdat dit weinig organisatie en administratie vraagt. Van zodra 2 of meer mensen zich engageren voor een gemeenschappelijk doel, dan spreken we al van een feitelijke vereniging. Een

feitelijke vereniging is dus een 'clubje' van individuele personen. Feitelijke verenigingen hebben geen juridische grond. Dat heeft tot gevolg dat ze geen verbintenissen kunnen aangaan, geen eigendommen bezitten en geen schenkingen kunnen aanvaarden in naam van de feitelijke vereniging. Het zijn de individuele leden die zich persoonlijk verbinden tot de verplichtingen van de vereniging, wat maakt dat zij in principe persoonlijk aansprakelijk gesteld kunnen worden. Ze kunnen zich echter wel voor een aantal zaken verzekeren en enkele veiligheden inbouwen.

Vereniging zonder winstuitkering (vzw)

Wanneer een vereniging belangrijke financiële risico's neemt of over een aanzienlijke som geld beschikt, is het goed om na te gaan of de omvorming naar een vzw-structuur zinvol is. Een vzw brengt administratieve, fiscale en boekhoudkundige verplichtingen en een kostprijs met zich mee. Een vzw kan als organisatie met rechtspersoonlijkheid dan weer wel eigendommen bezitten, schenkingen aanvaarden en een vermogen opbouwen. De individuele leden in een vzw zijn beperkt aansprakelijk. Voor de bestuurders geldt ook een beperkte aansprakelijkheid op voorwaarde dat de vzw volgens het principe van 'de goede huisvader' wordt beheerd.

Als ouderwerking ben je vrij te kiezen onder welke vorm je je verenigt, maar in beide gevallen zal je moeten nadenken over de aansprakelijkheid en verzekeringen van de leden en vrijwilligers.

Meer weten over de ouderwerking en de verschillende verenigingsvormen? Bestel onze 'ouderwerking voor dummies'.

Interesse in een ouderraad? Lees onze brochure 'de ouderraad'.

Beide brochures zijn te bestellen via veerle.vyverman@g-o.be

De schoolpolis

Vrijwilligers op school komen in alle maten en vormen. Dit kunnen leden van de ouderwerking of de ouderraad zijn, maar evengoed ouders en sympathisanten die sporadisch op vraag komen helpen: leesouders, schilouders, een gepensioneerde leerkracht, een partner van een leerkracht, Vrijwilligers op school kunnen voor dit soort activiteiten terugvallen op de schoolpolis. De schoolpolis is namelijk de verzekering van de school die ook de leerlingen en de leerkrachten verzekert.

Welke risico's dekt de schoolpolis voor de vrijwilligers?

Concreet dekt de schoolpolis de burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid, de lichamelijke ongevallen en de rechtsbijstand van de vrijwilligers, zowel deze van de school als deze van de ouderwerking zolang de activiteit erkend wordt door de school als schoolactiviteit.

Burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid

Een vrijwilliger voert een opdracht uit voor de organisatie, maar door een fout lijdt een derde persoon schade. De vrijwilliger wordt aangesproken op de fout die hij maakte door degene die schade leed. Wanneer een vrijwilliger tijdens zijn vrijwilligerswerk schade berokkent aan iemand waarmee hij geen banden heeft, dan spreken we over burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid.

Tijdens de klusjesdag op school laat je per ongeluk de hamer van op de stelling vallen op een toevallige voorbijganger. Deze voetganger moet naar het ziekenhuis.

Let op! Wanneer de vrijwilliger een contract of overeenkomst afsluit en de voorwaarden hiervan schendt, is er sprake van burgerlijke contractuele aansprakelijkheid. Dit wordt niet gedekt in de schoolpolis. Een contract of overeenkomst kan zowel mondeling als schriftelijk overeengekomen worden.

Om foto's te maken op de rommelmarkt leent de vrijwilliger een camera uit van een ander lid. Op het einde van de dag blijkt de camera nog amper te werken en wordt zo teruggegeven aan het lid. De camera moet vergoed worden.

De vrijwilliger zal voor het vergoeden van de camera geen beroep kunnen doen op de schoolpolis omdat deze via een mondelinge overeenkomst tussen beide vrijwilligers werd uitgeleend.

Lichamelijke ongevallen

Wanneer een vrijwilliger slachtoffer wordt van een ongeval met lichamelijk letsel door toedoen van zichzelf, dan spreken we over een lichamelijk ongeval. Bij lichamelijke ongevallen kan de schade aan niemand anders worden toegewezen dan aan het slachtoffer zelf.

Je helpt mee achter de bar van het schoolfeest. Tijdens het vullen van de thermos met hete koffie, verbrand je jezelf en moet je naar de spoed met brandwonden

Rechtsbijstand

Iemand beschuldigt de vrijwilliger van diefstal, de vrijwilliger wordt vervolgd voor een fout waaruit schade is ontstaan tegenover andere personen of heeft zelf schade geleden tijdens zijn vrijwilligerswerkzaamheden. In deze gevallen kan er beroep worden gedaan op rechtsbijstand. Rechtsbijstand gaat over de ondersteuning van de vrijwilliger als hij/zij betrokken raakt in een rechtszaak, om experts te kunnen aanduiden, een advocaat te betalen, kortom ervoor te zorgen dat de rechten van de persoon in kwestie zo goed mogelijk verdedigd worden.

Tijdens de voorbereiding van de 'halloweenwandeling' loop je samen met enkele andere vrijwillige ouders door het aardappelveld van een boer. Achteraf blijkt de oogst beschadigd te zijn, waardoor de boer heel wat van zijn inkomsten misloopt. Hij daagt jou en de andere vrijwilligers voor het gerecht.

Wat zijn de voorwaarden om van de dekking van de schoolpolis te kunnen genieten?

Een vrijwilliger kan enkel beroep doen op de schoolpolis wanneer deze iets meemaakt op een schoolactiviteit. Een activiteit van de ouderwerking wordt erkend als een schoolactiviteit wanneer de directeur bereid is om de activiteit onder de eindverantwoordelijkheid van de school te laten vallen. Dit houdt in dat de directeur ten allen tijde op de hoogte is van wie wat aan het doen is en dat deze minstens betrokken is bij de voorbereiding van de activiteiten. De directeur moet onder andere goedkeuring geven over de manier waarop het vrijwilligerswerk georganiseerd wordt en de manier waarop er toezicht zal uitgeoefend worden wanneer er leerlingen betrokken zijn bij de activiteit.

Let op! Voordien konden enkel de ouderwerking als feitelijke vereniging en de ouderraad beroep doen op de dekking van de schoolpolis. Maar sinds kort kunnen ook vzw's genieten van deze dekking. Op voorwaarde natuurlijk dat de georganiseerde activiteit erkend wordt door de directeur als schoolactiviteit.

Tips

- Neem in het verslag van de ouderwerking per activiteit op met hoeveel vrijwilligers jullie aanwezig zullen zijn. Indien mogelijk, vermeld dan ook de namen van de vrijwilligers.
- Is de directeur aanwezig op de vergadering? Laat dan ook in het verslag opnemen dat de directeur de activiteit erkent als een schoolactiviteit. Je kan eventueel ook het logo van de school opnemen in alle communicatie om de samenwerking tussen school en ouderwerking nog meer in de verf te zetten, uiteraard met goedkeuring van de directeur.
- Werk steeds met vrijwilligerslijsten op de dag zelf. Een vrijwilligerslijst vermeldt wie (bij naam), waar en wanneer welke taken uitvoert. Hou deze lijsten goed bij per activiteit. Ethias kan deze ter inzage opvragen.
- Moet er last minute nog iets gebeuren bijvoorbeeld vlug nog even wat boodschappen doen in de winkel? Breng de directeur dan steeds op de hoogte.
- De locatie van de activiteit doet er niet toe om erkend te worden als een schoolactiviteit en dus te genieten van de dekking van de schoolpolis. Zo kan een wandelzoektocht doorheen het dorp een schoolactiviteit zijn zolang de directeur deze als zodanig erkent.

Enkele aandachtspunten

- Een activiteit waar veel buitenstaanders aanwezig zijn (bv een fuif of een festival), wordt niet erkend als schoolactiviteit door Ethias en valt dus niet onder de schoolpolis. Bij twijfelgevallen contacteer Ethias via productie.schoolensport@ethias.be
- Dekking door de schoolpolis geldt enkel voor vrijwilligers en nooit voor deelnemers. Tijdens een bedankingsfeestje op het einde van het jaar om alle vrijwilligers te bedanken zullen enkel degene die aan het helpen zijn als vrijwilliger onder de schoolpolis vallen. De andere aanwezigen zijn op dat moment gewoon deelnemer aan een schoolactiviteit en zullen in geen geval onder de schoolpolis vallen.
- Er zijn 3 uitzonderingen waardoor de vrijwilliger toch nog persoonlijk aansprakelijk gesteld kan worden en geen beroep kan doen op de burgerlijke aansprakelijkheid van de schoolpolis, of een andere verzekeringspolis.
 - Bij een opzettelijke fout (je hebt de intentie om iemand schade te berokkenen),
 - een herhaaldelijke lichte fout (je werd meermaals gewaarschuwd om het anders aan te pakken, maar ging toch gewoon door)
 - en een zware fout (je verschijnt bv dronken op je vrijwilligerswerk).
- Iedereen die met vrijwilligers werkt, zowel feitelijke verenigingen als vzw's als de school, moeten voldoen aan de informatieplicht volgens de vrijwilligerswet¹. Concreet betekent dit dat men de vrijwilligers op de hoogte moet brengen van enkele zaken, onder meer op welke verzekering zij beroep kunnen doen. Dit dient te gebeuren voor de vrijwilliger aan zijn taken begint. Vraag een modeldocument van een informatie-nota aan via veerle.vyverman@g-o.be

¹ De wet betreffende de rechten van de vrijwilligers van 3 juli 2005

Geen schoolactiviteit?

Wil je als ouderwerking toch een activiteit organiseren die door de directeur niet erkend wordt als een schoolactiviteit? Dan kan je geen beroep doen op de schoolpolis en is het zinvol na te gaan welke verzekeringen je best afsluit of moet afsluiten.

Een interessant initiatief is de gratis vrijwilligersverzekering. Ouderwerkingen (zowel feitelijke verenigingen als vzw's) kunnen hier beroep op doen om hun activiteiten te laten verzekeren. De school en ouderraad kunnen dit niet. Om van deze verzekering te kunnen genieten moet de ouderwerking zich eerst laten erkennen als vrijwilligersorganisatie.

Deze vrijwilligersverzekering werd vroeger provinciaal geregeld, maar werd in 2018 een Vlaamse bevoegdheid. Meer informatie vind je bij het [Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk](#).

Polissen “ingebruikname gebouwen”

Tijdens de schoolactiviteiten wordt vaak gebruik gemaakt van de infrastructuur en materialen van de school. Vanuit het GO! bestaan er twee verplichte verzekeringen voor alle verenigingen, ook de ouderwerkingen, die gebruik maken van de infrastructuur en inboedel van de school:

- Verzekering inzake burgerlijke en contractuele aansprakelijkheid (polisnr 45.057.703)
- Verzekering tegen brand- en waterschade (polisnr 38.147.392)

Wanneer een vrijwilliger schade toebrengt aan het schoolgebouw en/of de inboedel, wordt dit niet gedekt door de schoolpolis. Ofwel wordt de vrijwilliger persoonlijk aansprakelijk gesteld (bij een feitelijke vereniging) ofwel wordt de vzw gevraagd de kosten te betalen. De school kan zich dan enkel wenden tot deze vrijwilliger of de vzw om de schade te vergoeden. Om dit te vermijden is het noodzakelijk en verplicht voor elke ouderwerking om deze polissen af te sluiten.

Activiteit in een ander gebouw?

Vindt de schoolactiviteit plaats in een ander gebouw dan dit van de school? Dan doe je er goed aan na te gaan bij de eigenaar of uitbater van dat gebouw of in zijn brandpolis een clause “afstand van verhaal ten opzichte van de huurders of ingebruiknemers” is opgenomen. Indien dit zo is, dan is de ouderwerking of school als ingebruiknemer/huurder eveneens door deze brandverzekering gedekt. Ontbreekt deze clause of wordt het afsluiten van een brandverzekering geëist in de huur- of gebruikersovereenkomst? Sluit dan een tijdelijke brandverzekering af.

Andere schade dan door brand, ontploffing, rook en water (gedekt in een brandverzekering) aan tijdelijk ingebruikgenomen of gehuurde gebouwen kan eventueel verzekerd worden in het kader van een verzekering contractuele aansprakelijkheid. De aard van de activiteit bepaalt of dit nodig is. Hiervoor kan steeds een voorstel op maat worden opgemaakt door Ethias (verzekeringsmaatschappij van de schoolpolis) of een andere verzekeringsmaatschappij. Stap eventueel naar een onafhankelijke verzekeringsmakelaar die jou verschillende voorstellen kan doen.

Wat kunnen we nog extra doen?

De schoolpolis en de polissen ingebruikname gebouwen bieden al heel wat bescherming, maar daarnaast bestaan er nog enkele mogelijkheden om het risico op persoonlijke aansprakelijkheid van de vrijwilligers te verkleinen.

- Burgerlijke contractuele aansprakelijkheid wordt niet gedekt door de schoolpolis. Daarom is het belangrijk om bij het uitlenen van waardevol materiaal (bv een tent, een springkasteel, audiovisueel materiaal, ...):
 - steeds een attest te vragen dat het materiaal in orde is;
 - na te gaan of een verzekering “alle risico’s” nodig en/of wenselijk is.
- Wens je als ouderwerking materiaal aan te kopen voor de school (bv picknicktafels, kleuterfietsen, ...) dan kan je best de geldsom schenken aan de school zodat deze de materialen zelf kan aankopen en opnemen in de boekhouding. Zo zijn de materialen eigendom en verantwoordelijkheid van de school en kan de ouderwerking niet aansprakelijk gesteld worden. Kocht je in het verleden reeds dergelijke materialen aan? Dan bestaat er de mogelijkheid om de materialen alsnog te schenken aan de school.
- Is je ouderwerking een feitelijke vereniging?
 - Stel een huishoudelijk reglement op met daarin afspraken over het beheer van financiën. Binnen een feitelijke vereniging blijft elk lid immers persoonlijk aansprakelijk voor de financiën. Je kan hier wel een aantal ‘veiligheden’ inbouwen zoals steeds meerdere volmachten aanstellen, afspraken maken over het maximumbedrag en minimumbedrag dat er op de bankrekening mag staan, Mail naar veerle.vyverman@g-o.be voor een modeldocument.
 - Sluit geen leningen af en zorg dat je geen eigendommen bezit. Deze zullen immers niet op naam staan van de feitelijke vereniging, maar steeds kunnen teruggebracht worden naar de persoonlijke leden.
- Is je ouderwerking een vzw?

De individuele bestuurders in een vzw zijn beperkt aansprakelijk op voorwaarde dat de vzw volgens het principe van ‘de goede huisvader’ wordt beheerd. Dit principe betekent dat je als normale, voorzichtige redelijke bestuurder handelt. Een bestuurder van een vzw kan echter

wel voor een aantal zaken aansprakelijk gesteld worden (bestuurdersaansprakelijkheid). Die aansprakelijkheid geldt voor alle beslissingen die het bestuursorgaan als college samen genomen heeft (tenzij de bestuurder kan bewijzen dat hij/zij zelf niets te maken heeft met de beslissing).

Er is enerzijds de interne bestuurdersaansprakelijkheid en anderzijds de externe bestuurdersaansprakelijkheid:

- Bij de interne bestuurdersaansprakelijkheid begaat de bestuurder een fout die gevolgen heeft voor de vzw zelf (bv. onnodige financiële risico's nemen of niet de nodige verzekeringen afsluiten).
- Bij de externe bestuurdersaansprakelijkheid begaat de bestuurder een fout die gevolgen heeft voor externen (bv. geen Sabam betalen voor evenementen waarbij dit nodig is).

Het is mogelijk om je te verzekeren tegen bestuurdersaansprakelijkheid. Deze polissen kunnen sterk verschillen per maatschappij. Bekijk alle opties en ga na wat jouw bestuurders nodig hebben.

Nuttige adressen

De 'ouderwerking voor dummies', de brochure over 'de ouderraad' en de modeldocumenten kan je aanvragen via veerle.vyverman@g-o.be

Bezoek de website van het [Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk](#) en lees meer over:

- de [vrijwilligerswet](#) van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers
- de gratis [Vlaamse vrijwilligersverzekering](#)

Meer lezen over vzw's kan je bij [Vlaamse Studie en Documentatiecentrum](#) voor vzw's. Een deel van hun diensten is te betalen, maar je kan op hun website wel heel wat informatie vinden over het verschil tussen een feitelijke vereniging en een vzw, de plichten van een vzw, ...

